

**Eva Semotanová a kol., Český historický atlas:
kapitoly z dějin 20. století. Práce Historického ústavu
AV ČR, v. v. i., Praha 2019, 297 s.–**

Mapa je považována za generalizovanou vizuální reprezentaci území, sociálních a kulturních jevů a procesů a historických událostí; atlas je pak na základě různých kritérií uspořádaným souborem map. Historický ústav AV na konci roku 2019 vydal publikaci Český historický atlas, *Kapitoly z dějin 20. století* jako jeden z výsledků projektu NAKI II, jehož je hlavním řešitelem. V prvé řadě se zaslouží říci, že se jedná o důležité a záslužné dílo. Předcházela mu publikace Akademický atlas českých dějin (v 2. vydání 2016), přičemž se musí zdůraznit skutečnost, že od roku 1965 zde do té doby nebyl k dispozici žádný atlas českých, resp. československých dějin v takovém rozsahu. Objevovaly se pouze různé atlasy menšího formátu pro účely škol.

Na rozdíl od Akademického atlasu českých dějin se široce koncipovaný autorský tým zaměřil pouze na období 20., resp. počátku 21. století. Prostřednictvím textů popsal a s využitím map vizualizoval velké množství témat geografických, kulturních, náboženských, politických, sociálních, veřejnosprávních. Podchycena je přirozeně řada důležitých historických událostí, únorový převrat roku 1948, intervence okupačních vojsk v Československu v srpnu 1968 i revoluční rok 1989. Atlasu rozhodně nelze upřít šíři témat, které se autoři

rozhodli vyjádřit mapou a popsat v doprovodných textech. Publikace v žádném případě není školním atlasem českých (československých) dějin.

Struktura díla není na první pohled zřejmá, nepomáhá tomu ani sazba obsahu do dvou sloupců a v něm opakování názvů tří níže uvedených kategorií. Autoři se rozhodli uspořádat atlas do tří širokých kategorií (oddílů) – prostor, čas a společnost. Toto členění nelze chápat jinak než nutný kompromis. Touto strukturou se totiž lze řídit jen částečně. Na začátku vymezili Česko v rámci Střední Evropy, tedy *jak lze vůbec* chápat Střední Evropu? Následuje ovšem *historický* vývoj hranic a také vnitřního vrchnostenského a nevrchnostenského správního uspořádání. Nechybí tedy vývoj vybraných témat samosprávného uspořádání: římskokatolická církevní správa, městská samospráva a živnostenské a obchodní komory. Do kategorie prostoru autoři zahrnuli také proměny krajiny, například v souvislosti s ochranou přírody, krajiny a kulturních památek, zařadili také kapitulu o proměnách krajiny následkem kolektivizace po roce 1948. Do kategorie čas autorský kolektiv zařadil vybraná témata spojená s některými mezníky v českých (československých) dějinách, zajecké tábory v první světové válce,

Československo ve druhé světové válce, již zmíněný revoluční rok 1948 a další témata. Poslední část atlasu se soustředí na společenský vývoj, migraci obyvatelstva, proměny vzdělanostní struktury či vývoj vztahu českého státu se světem.

Publikace má svá omezení a nedostatky, které plynou již ze zvoleného formátu. Tištěný atlas se nutně musí potýkat s výběrovostí témat. Není spravedlivé autorům vytýkat, že se třeba na některá témata nedostalo. Na co se však dostat mohlo, je výklad a interpretace. Tomu však brání již samotné uspořádání témat. Kniha rozhodně není narací českých dějin prostřednictvím map, to asi ani nebylo cílem autorského kolektivu. Publikace je proto více popisná než výkladová. Zdá se, že mapy dopro-

vážejí text, nikoli naopak. Dobře připravená mapa však mluví sama za sebe. Horší jsou technické parametry díla, ty jsou značným limitem, který se musí připsat na vrub nakladatele. Nic například nakladateli nebránilo tomu, aby se mapy jdoucí přes dvě strany neztrácely ve hřbetu. Takové dílo by si zasloužilo při sazbě a produkci větší a lepší péči. Pokud vím, autoři projektu chystají historický online portál, který jim nabídne více možností a dovolí jim se vracet ke starším dějinám, a také bude schopen pokrýt více témat, což umožní rovněž překročit omezení daná tištěným formátem. Tištěné vydání Českého historického atlasu však nepochybně představuje velmi cenný zdroj informací a vizualizací témat z českých dějin.

Martin Soukup (Katedra mediálních studií, FSV UK)

Barbora Půtová, Antropologie turismu. Karolinum, Praha 2019, 218 s.–

Česká antropoložka a teoretička umění Barbora Půtová ve své monografii *Antropologie turismu* představila v českém kontextu novou subdisciplínu a tematickou oblast sociokulturní antropologie, která interdisciplinárně čerpá z geografie, sociologie, filozofie, politické ekonomie, historie, religionistiky apod. K tomuto výčtu můžeme doplnit i sémiotiku, teorii komunikace a také literárněvědnou naratologii a komparatistiku, pokud

budeme metodologické inspirace a badatelský předmět této specificky chápané antropologie vztahovat k širším tematickým okruhům spjatým s turismem, cestovním ruchem, obecně s lidskou mobilitou založenou na osvojování a sdílení „jinakosti“. Autorka vymezuje základní konceptuální a výkladový rámec, v němž se tato subdisciplína nachází. Jde v podstatě o poznání teoretických kořenů, vývoje a hodnotových proměn turismu jako tra-